

СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Н. В. ЯРЕМЕНКО, кандидат педагогічних наук,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: iaremenko.nv@gmail.com
ORCID:0000-0002-5894-0295

Анотація. Проблема перекладу термінології, що нею послуговується сфера науки і техніки, як ніколи є актуальною, адже терміни складають особливий шар лексики, що швидко розвивається та оновлюється, а тому потребують пильної уваги з боку перекладача. Бурхливий розвиток міжнародних відносин нашої держави та недостатня при цьому розвиненість вузькоспеціалізованого науково-термінологічного апарату української мови актуалізують завдання пошуку адекватних та ефективних перекладацьких стратегій. Серед основних труднощів перекладу англійських термінів українською мовою є розбіжності терміносистем, а також невідповідність лексико-граматичного, морфологічного, фонетичного ладу цих мов. Найпоширенішими стратегіями перекладу термінів є транскрипція й транслітерація, калькування та описовий переклад. Саме ці способи перекладу забезпечують максимальну логічність, точність, стислість та об'єктивність, тобто універсальні стильові риси науково-технічної галузі.

Ключові слова: переклад, науково-технічний стиль, термін, англійська мова, українська мова

Актуальність. У зв'язку із зміцненням міжнародних відносин, посиленням економічних зв'язків між різними країнами, інтеграції країн Європи та всього світу, розвитком науки і техніки значення іноземної мови як безумовного фактора соціально-економічного, науково-технічного та загальнокультурного прогресу набуває дедалі все більшого значення.

Сьогодні відбуваються значні перетворення в усіх сферах сучасного суспільства, а надто у сфері науки і техніки. Відповідно, зростає потреба в якісному перекладі науково-технічної літератури та ефективному обміні професійною інформацією при забезпеченні максимального рівня точності перекладу та дотриманні норм професійної етики, що безпосередньо пов'язане з адекватним використанням галузевих термінів. Переклад термінології входить до кола найскладніших питань у галузі лінгвістики та перекладознавства, отже, проблема відтворення термінології, що нею послуговується сфера науки і техніки, як ніколи є актуальною, адже терміни складають особливий шар лексики, що швидко розвивається та оновлюється, а тому потребують пильної уваги з боку перекладача. На сучасному етапі розвитку перекладознавства особливої значущості набувають питання оптимізації шляхів відтворення термінологічних одиниць англійської мови як мови міжнародного спілкування, бізнесу, науки і техніки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В різних аспектах проблему перекладу термінів досліджують такі науковці, як А. Д'яков [5], В. Карабан [7], Т. Кияк [8], И. Ремхе [10], Е. Скороходько [11], Ф. Циткіна [13], В. Шинарук [14] та інші. Проте бурхливий розвиток міжнародних відносин нашої держави та недостатня

при цьому розвиненість вузькоспеціалізованого науково-термінологічного апарату української мови актуалізують завдання пошуку адекватних та ефективних перекладацьких стратегій, висуваючи суворі вимоги до сучасних лінгвістів, перекладачів, укладачів термінологічних словників тощо.

Мета нашої статті полягає у визначенні специфіки науково-технічного перекладу на сучасному етапі та окреслення найоптимальніших стратегій відтворення англomовної науково-технічної термінології українською мовою.

Методи дослідження. За основні методи дослідження маємо зіставний та описовий методи, які знайшли практичне застосування в теорії та практиці перекладу при порівнянні систем різних мов, а в нашому випадку – в пошуку оптимальних перекладацьких стратегій при передачі англomовних термінів науково-технічної сфери використання українською мовою з огляду на специфіку обох мов.

Результати дослідження. Важливе місце в науково-технічному перекладі посідає відтворення спеціальної лексики, під якою розуміють терміни та термінологічні сполуки, що складають окремі терміносистеми в певних науках і галузях знання, а також специфічні штампи та кліше, що характеризують перш за все сферу професійного спілкування в його усній та писемній формах. Отже, спочатку маємо визначитися з поняттям “термін” та специфікою перекладу цього специфічного шару лексики.

Традиційно терміном називають слово або словосполучення, яке позначає поняття спеціальної сфери або діяльності та входить до загальної лексичної системи мови через конкретну термінологічну систему (термінологію). Запропоноване Б. Головіним визначення терміна, вказує на формальні й семантичні ознаки цього поняття: терміном слід вважати “слово або підрядне словосполучення, яке має спеціальне значення, виражає та формує професійне поняття та застосовується в процесі пізнання й освоєння наукових і професійно-технічних об’єктів та відносин між ними” [4, с. 27]. Розглядаючи статус терміна в системі мови, науковці підкреслюють, що, перш за все, останній належить до загального класу лексичних одиниць. Вже потім до нього додається специфічна характеристика, яка протиставляється загальній. Засновник російської термінологічної школи Д. Лотте вважає, що терміни як лексеми, що позначають фіксоване поняття, є короткими, позбавленими багатозначності, синонімії, омонімії [9, с. 18]. Т. Кияк зауважує, що не можна знайти істотної різниці ні у формі, ні у змісті між словами загальної лексики та словом термінологічної лексики [8, с. 174]. На підставі аналізу визначень, представлених у спеціальній літературі, під терміном розуміємо особливу одиницю, яка позначає певне фіксоване поняття наукового або професійного вжитку (абстрактне чи конкретне), характеризується стислістю, як правило моносемантичністю та обмеженістю сфери вживання. При цьому точність, змістовна і структурна системність є постійними ознаками терміна. Однак не всі терміни є короткими та однозначними; деякі також мають синонімічні значення. Таким чином, багатозначність терміна може створювати неточність системи [9, с. 15]. Найістотнішими ознаками терміна є його співвіднесеність з поняттям певної галузі знань і обов’язкові системні відношення з іншими подібними одиницями терміносистеми, коли як однозначність та незалежність від контексту вважаються другорядними ознаками терміна.

Отже, при перекладі термінів необхідно враховувати контекст їх використання, оскільки той самий термін може обслуговувати різні професійні сфери і навіть у межах однієї галузі може позначати різні поняття. Наведемо такі

приклади. Так, термін “offset” в машинобудівній термінології перекладається як отвір, у банківській справі – відшкодування, компенсація, в комп'ютерній техніці – відгалуження тощо. Термін “aperture” (апертура) теж багатофункціональний і використовується в таких дисциплінах: а) оптиці; б) телекомунікаціях; в) BIOS комп'ютера; г) оптоволоконних технологіях та ін. Крім того, той самий термін часто характеризує і специфікацію, і технологію, і реалізацію. Для таких випадків у перекладних термінологічних словниках наводяться пронумеровані відповідні значення розшифровки, які належать до найбільш поширених сфер їх застосування, та іноді подаються й можливі інтерпретації. Таким чином, термін “aperture” інтерпретується як: 1) порція адрес пам'яті типу PCI, виділена в адреси графічної пам'яті; 2) діафрагма фотоплотера, за допомогою якої робиться засвічення fotocутливого шару; 3) частина площини, обмежена кромкою параболоїда антени; 4) діаметр лінзи об'єктива або діаметр головного дзеркала (у телескопі); 5) поле зору. Тілесний (чотиригранний) кут, присутність у якому об'єктів формує зображення в процесі дистанційного зондування або при перспективній візуалізації [12, с. 16].

Також далеко не всі новоутворені терміни мають українські відповідники. У таких випадках, коли українського відповідника не існує або він не відомий укладачам словників, перекладачі вдаються до описового перекладу терміна. Наприклад, “antenna ground plane” – пластина антени для захисту GPS-сигналів, відбитих від земної поверхні [1]. Іноколи та сама аббревіатура може викликати серйозні труднощі для розуміння, тому при перекладі термінології такого характеру слід спиратися винятково на контекст. Так, в сучасній комп'ютерній термінології скорочення “CRM” перекладається як: 1) системи керування взаємозв'язками [відносинами, взаєминами] із клієнтами й партнерами (Customer Relationship Management); 2) керування запитами на зміну [ПЗ] (Change Request Management); 3) керування взаємодією із клієнтами (Client relations management) [12, с.10].

Таким чином, перед перекладачем постає завдання пошуку стратегій максимально точного перекладу безеквівалентної одиниці. Теорія перекладу пропонує широкий спектр методів перекладу такої лексики, які успішно застосовуються й сучасними професійними перекладачами. Перш за все, це транскрипція та транслітерація, тобто запозичення слова шляхом збереження його звукової форми чи написання (gigabit – гігабіт; Facebook – фейсбук; laptop – лептоп; marshaling – маршалінг; hypervisor – гіпервізор; cache – кеш; nanocomputer – нанокомп'ютер). Причому засвоєння таких термінологічних одиниць відбувається на фонетичному, орфографічному та морфологічному та інших рівнях української мови. Суто фонетичні перетворення головним чином викликані наявністю в англійських термінах чужих для української мови фонем, спрощенням у групах звуків, неповним збігом звукових законів у цих мовах. При асиміляції запозиченого терміна до звукової системи української мови певною мірою втрачається вихідне звучання терміна або його частини.

Проте транскрипція й транслітерація не є універсальним прийомом перекладу. Окрім зазначених, перекладачі часто вдаються до калькування та описового перекладу. Калькування – це переклад лексичного елементу мови оригіналу шляхом заміни складових частин їх відповідниками мови перекладу. Наприклад: “safe mode” – безпечний режим [12, с.187]; “screen saver” – зберігач екрана (скрінсейвер) [12, с.188]; “smart card” – смарт-карта [12, с.193]; “user interface” – користувацький інтерфейс [12, с.214]; “virtual machine” – віртуальна машина [12, с.216]; “active device” – активний пристрій [12, с. 248].

У перекладацькій практиці часто використовується метод описового перекладу з елементами тлумачення терміна: “version control” – контроль версій ПЗ або документів, автоматизоване керування варіантами-поколіннями проекту ІС або версіями програмних засобів [12, с. 365]; “notepad computer” – комп’ютер у вигляді записника [12, с. 380]. Описовий переклад має істотний недолік: він позбавляє переклад точності і стислості, призводить до багатослівності та приблизності.

Термін може бути односкладним, тобто складатися з одного базового слова, або являти собою термінологічну групу, до складу якої входить базове слово і одне або кілька визначень, які уточнюють або модифікують базовий компонент. При перекладі багатокомпонентних термінів необхідно: 1) починати переклад з останнього слова (іменника), яке є основним компонентом; 2) враховувати при остаточному варіанті перекладу всього словосполучення смислові відносини між його компонентами. Наприклад: “web services choreography model” – модель хореографії веб-сервісів [12, с.434].

Багато дослідників вказують на те, що найважливішою проблемою досягнення еквівалентності перекладу науково-технічних текстів є передача вихідного змісту тексту за допомогою терміносистеми мови перекладу. Різниця терміносистем різних мов є причиною найбільших труднощів при перекладі науково-технічних текстів. Також багато англійських термінів не можуть бути перекладені українською мовою з огляду на розбіжності в морфолого-синтаксичній структурі, граматичному ладі мов.

Основне значення перекладацької стратегії, як зазначає І.М. Ремхе, полягає в досягненні перекладацької мети за допомогою організації перекладацької діяльності адекватно конкретним умовам перекладу. На думку дослідниці, стратегії перекладу багато в чому суб’єктивні, оскільки вони залежать не тільки від особливостей дискурсу, а й від особистості самого перекладача, його професійних якостей, розумової активності, сформованості логічного апарату, ступеня володіння фоновими знаннями, психологічної стійкості до несприятливих умов перекладу тощо [10, с.160]. Відповідно, перекладачеві науково-технічних текстів слід скористатися прототипною та адаптивною стратегіями перекладу. При цьому прототипні стратегії – це типові способи організації перекладацької діяльності, засновані на евристичному пошуку логіко-семантичних і синтаксичних фреймових відповідностей; адаптивні стратегії – додаткові способи прийняття перекладацьких рішень у разі труднощів, які виникають, якщо застосування прототипних стратегій виявляється недостатнім [10, с. 162].

Специфікою перекладу науково-технічної термінології є переклад тієї групи слів, які отримали назву “хитких друзів перекладача”, буквальний переклад яких призводить до викривлення змісту тексту. Наприклад, такі лексичні одиниці, як “coercivity” – коерцитивність, “klystron” – клістрон, які широко вживаються в текстах з електроніки, важко зустріти за межами науково-технічного дискурсу. У той же час переклад таких слів, як “dead” – пасивний, “ripple” – пульсація, що мають добре відомі загальноживані значення, залежить від контексту їх уживання. Спеціальна лексика включає різні похідні від термінів слова, використовуваних при описі зв’язків і відносин між термінологічно позначеними поняттями і об’єктами, їх властивостей і особливостей, а також цілий ряд загальноживаних слів, які використовуються в строго визначених поєднаннях. Така лексика, як правило, не фіксується в термінологічних словниках, проте вона так само характерна для науково-технічного стилю, як і термінологія. Отже,

необхідність дотримання норм перекладу термінів і спеціальної лексики висуває перед перекладачем особливі завдання при створенні тексту перекладу.

Ще однією особливістю науково-технічної термінології, що може створювати додаткові труднощі при перекладі, є широке використання скорочень. Природний процес розвитку термінології пов'язаний з подальшим уточненням та модифікацією їх значень за допомогою додавання нових визначень. Це призводить до створення великої кількості громіздких та незручних у використанні термінологічних груп, які, звичайно, скорочуються шляхом аббревіації або акронімів. Аббревіація дозволяє надати таким новоутворенням більш короткої форми при збереженні значення лексичних компонентів, при цьому економлячи час отримання інформації користувачем.

Наведемо приклади: “CGM (Computer Graphics Metafile)” – метафайл комп'ютерної графіки, формат CGM [12, с.51]; “CGI (Common Gateway Interface)” – спільний міжмережний [шлюзовий] інтерфейс [12, с.51]; “CISC (Complex Instruction Set Computing)” – обчислення зі складним набором команд [12, с.53]; “CMIP (Common Management Information Protocol)” – протокол загальної керувальної інформації [12, с.55].

Акроніми уявляють собою скорочення, які сприймаються як звичайні лексичні одиниці й утворюються шляхом усічення двох слів та об'єднання їх в одне. За структурою можна виділити такі акроніми:

- буквенні: *Dwg* (drawing – креслення, рисунок);
- складові: *magtape* (magnetic tape – магнітна стрічка);
- усічені слова: *aut* (automatic – автоматичний), *man* (manual – мануальний);
- буква плюс слово: *NC programming language* – мова програмування для системи цифрового програмного керування;
- букви та склади: *cir brk* (circuit breaker – вимикач);
- буквенно-цифрові: *A1* (*A one*) – першосортний.

Таким чином, при перекладі такої категорії термінів слід звертати увагу на спосіб їх утворення, а також контекст їх використання, адже те саме скорочення може позначати зовсім різні поняття.

Висновки і перспективи.

Виходячи з вищевикладеного, сформулюємо висновки.

Переклад науково-технічної термінології пов'язаний з багатьма труднощами й вимагає застосування відповідних перекладацьких стратегій. При цьому перекладачеві потрібні не лише філологічні, а й технічні знання, повне розуміння контексту використання терміна для забезпечення логічно осмисленої його інтерпретації українською мовою. Серед основних труднощів перекладу англомовних термінів українською мовою є розбіжності терміносистем цих мов, а також невідповідність їх лексико-граматичного, морфологічного, фонетичного ладу. Найпоширенішими стратегіями перекладу термінів є транскрипція й транслітерація, калькування та описовий переклад. Саме ці способи перекладу забезпечують максимальну логічність, точність, стислість та об'єктивність, тобто універсальні стильові риси науково-технічного дискурсу. Серед специфічних рис англомовної науково-технічної термінології виділяємо омонімічність термінів, контекстуальність, широке використання аббревіатур та скорочень, існування пар “термін-загальноживане слово”. Ще однією специфічною рисою є швидкий розвиток науки і техніки, у зв'язку з чим для багатьох англійських термінів ще не знайдено точних українських відповідників, а це створює додаткові труднощі для перекладача при виборі перекладацьких стратегій.

Перспективи подальших досліджень у галузі науково-технічного перекладу вбачаємо у визначенні специфіки взаємодії термінології англійської мови із загальнонавчальною лексикою й термінами інших науково-технічних галузей, що також значною мірою впливає на вибір перекладацьких стратегій.

Список використаних джерел

1. Англійсько-український геодезичний словник [Текст] / уклад. Федір Заблоцький, Олександра Заблоцька; за ред. Богдана Рицара. – Л.: Вид-во Львівської політехніки, 2010. – 360 с.
2. Вакуленко, М. О. Термін і термінологія: сучасні уявлення та концепції [Текст] / М. О. Вакуленко // Слово и словарь. Vocabulum et vocabularium: сб. науч. тр. по лексикографии / под ред. В. В. Дубичинского и Т. Ройтера. – Харків: Видавництво “Підручник НТУ “ХПІ”, 2011. – Вып. 12. – С. 140-145.
3. Голованова, Е. И. Типология единиц профессиональной коммуникации: когнитивно-прагматический аспект [Текст] / Е. И. Голованова // Лингвистический энциклопедический словарь / Под ред. В. Н. Ярцевой; Ин-т языкознания АН СССР. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – 682 с.
4. Головин, Б. Н. Лингвистические основы учения о терминах: Учеб. пособие для филол. спец. вузов [Текст] / Б. Н. Головин, Р. Ю. Кобрин. – М.: Высш. школа, 1987. – 104 с.
5. Д'яков, А. С. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти [Текст] / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. – К. : Вид. дім “KM Academia”, 2000. – 218 с.
6. Журавлева, Т. А. Особенности терминологической номинации. Монография [Текст] / Т.А. Журавлева. – Донецк: АООТ Торговый дом “Донбасс”, 1998. – 253 с.
7. Карабан, В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми [Текст] / В'ячеслав Іванович Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 576с.
8. Кияк, Т.Р. Лингвистические аспекты терминоведения [Текст] / Т. Р. Кияк. – К.: УМК ВО, 1989. – 174 с.
9. Лотте, Д. С. Основы построения научно-технической терминологии: вопросы теории и методики [Текст] / Д. С. Лотте. – М.: Изд-во Академии Наук СССР, 1961. – 157 с.
10. Ремхе, И. Н. Прототипическая и адаптивная стратегии как основа когнитивного принятия решения в процессе научно-технического перевода [Текст] // Вестник Тамбовского университета. – 2013. – Вып. 2(118). Серия Гуманитарные науки. – С. 159-166.
11. Скороходько, Е. Ф. Сучасна англійська термінологія [Текст] / Е. Ф. Скороходько. – К.: Український інститут лінгвістики і менеджменту, 2002. – 76 с.
12. Тлумачний словник з інформатики [Текст] / Г. Г. Півняк, Б. С. Бусигін, М. М. Дівізінюк та ін. – Д.: Нац. гірнич. ун-т, 2010. – 600 с.
13. Циткіна, Ф. О. Термінологія й переклад [Текст] / Ф.О. Циткіна – Львів: ВЛІ, 2003. – 187 с.
14. Шинкарук, В.Д. Lingua latina. Посібник для самостійної роботи з латинської мови: медична термінологія [Текст] / В.Д.Шинкарук. // Чернівці: Рута. – 1999. – 118с.

References

1. Zablotskyi, F. Anhliisko-ukrainskyi heodezychnyi slovnyk (2010) [English-Ukrainian geodesic dictionary]. Uklad. Fedir Zablotskyi, Oleksandra Zablotska; za red. Bohdana Rytsara. L.: Vyd-vo Lvivskoi politekhniki, 360.
2. Vakulenko, M. O. (2011) Termin i terminolohiia: suchasni uiavlennia ta kontseptsii [Term and terminology: contemporary understanding and concepts]. Slovo y slovar. Vocabulum et vocabularium: sb. nauch. tr. po leksykohrafyy / pod red. V. V. Dubychinskoho i T. Roytera. Kharkiv: Vydavnytstvo "Pidruchnyk NTU "KhPI". Vyp. 12, 140-145.
3. Holovanova, E. Y. (1990) Typologiya yedynits professionalnoy kommunikatsii: kognitivno-pragmatycheskiy aspekt [The typology of units of professional communication: the cognitive-pragmatic aspect]. Lyngvisticheskiy entsyklopedicheskiy slovar. Pod red. V. N. Yartsevoy; In-t yazykoznaniiya AN SSSR. M.: Sov. Entsyklopediya, 682.
4. Holovyn, B. N. (1987) Lyngvisticheskiye osnovy ucheniya o terminakh: Ucheb. posobiye dlya fylol. spets. vuzov [Linguistic foundations of teaching on terms: Manual for philol. special high schools]. M.: Vyssh. Shkola, 104.
5. Diakov, A. S. (2000) Osnovy terminotvorennia: semantychni ta sotsiolinhvistychni aspekty [Fundamentals of Terminology: Semantic and Sociolinguistic Aspects]. A. S. Diakov, T. R. Kyiak, Z. B. Kudelko. K. : Vyd. dim "KM Asademia", 218.
6. Zhuravleva, T. A. (1998) Osobennosti termynologicheskoy nominatsii. Monohrafiya [Features of the terminology nomination. Monograph]. Donetsk: AOOT Torhovyi dom "Donbass", 253.
7. Karaban, V. I. (2004) Pereklad anhliyskoi naukovoï i tekhnichnoi literatury: Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy [Translation of English scientific and technical literature: Grammatical difficulties, lexical, terminological and genre-stylistic problems]. Vinnytsia: Nova knyha, 576.
8. Kyiak, T. R. (1989) Lynhvystycheskiye aspekty termynovedeniya [Linguistic aspects of terminology]. K.: UMK VO, 174.
9. Lotte, D. S. (1961) Osnovy postroeniya nauchno-tekhnycheskoi termynolohyy: voprosy teoryy y metodyky [Fundamentals of the construction of scientific and technical terminology: issues of theory and methodology]. M.: Yzd-vo Akademyy Nauk SSSR, 157.
10. Remkhe, Y. N. (2013) Prototypycheskaia y adaptivnaia stratehiya kak osnova kohnytyvnogo pryniatiya resheniya v protsesse nauchno-tekhnycheskoho perevoda [Prototypical and adaptive strategies as the basis of cognitive decision-making in the process of scientific and technical translation]. Vestnyk Tambovskoho unyversyteta. 2013. Vyp. 2(118). Seryia Humanytarnye nauky, 159-166.
11. Skorokhodko, E. F. (2002) Suchasna anhliiska terminolohiia [Modern English terminology]. K.: Ukrainskyi instytut lnhvistyky i menedzhmentu, 76.
12. Pivniak, H. H. Tlumachnyi slovnyk z informatyky (2010) [Information technology dictionary]. H. H. Pivniak, B. S. Busyhin, M. M. Diviziniuk ta in. D.: Nats. hirnych. un-t, 600.
13. Tsytkina, F. O. (2003) Terminolohiya i pereklad [Terminology and translation]. Lviv: VLI, 187.
14. Shynkaruk, V.D. (1999) Lingua latina. Posibnyk dlia samostiinoi roboty z latynskoi movy: medychna terminolohiia [Lingua latina. A Manual for Self Study Work in Latin: Medical Terminology].Chernivtsi: Ruta.1999,118.

СТРАТЕГИИ ПЕРЕВОДА АНГЛОЯЗЫЧНОЙ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ НА УКРАИНСКИЙ ЯЗЫК

Н. В. Яременко

Аннотация. Проблема перевода терминологии, которая обслуживает сферу науки и техники, как никогда является актуальной, поскольку термины составляют особый слой лексики, что быстро развивается и обновляется, а потому требует пристального внимания со стороны переводчика. Бурное развитие международных отношений нашей державы и недостаточная при этом развитость узкоспециализированного научно-терминологического аппарата украинского языка актуализируют задачу поиска адекватных и эффективных переводческих стратегий. Среди основных трудностей перевода англоязычных терминов на украинский язык выделяем различия терминосистем, а также несоответствие лексико-грамматического, морфологического, фонетического строя этих языков. Наиболее распространенными стратегиями перевода терминов является транскрипция и транслитерация, калькирование и описательный перевод. Именно эти способы перевода обеспечивают максимальную логичность, точность, краткость и объективность, то есть универсальные стилевые черты научно-технической сферы.

Ключевые слова: перевод, научно-технический стиль, термин, английский язык, украинский язык

STRATEGIES OF RENDERING ENGLISH SCIENTIFIC AND TECHNICAL TERMINOLOGY INTO THE UKRAINIAN LANGUAGE

N. V. Yaremenko

Abstract. Today we can observe significant transformations in all spheres of modern society, especially in the field of science and technology. Accordingly, there is a growing need for a high-quality translation of scientific and technical literature and an efficient exchange of professional information in order to ensure the maximum level of translation accuracy and adherence to professional ethics standards, which is directly related to the adequate use of professional terms. Translation of terminology is one of the most complex issues in linguistics and translation science, therefore, the problem of translation of the terminology used in the field of science and technology is gaining more and more importance nowadays, as terms form a special layer of vocabulary that is rapidly evolving, and therefore require close attention on the interpreter's side. At the present stage of the development of translation studies, issues of translation of English terminological units has become of particular importance, since English is the language of international communication, business, science and technology.

This article aims to determine the specifics of scientific and technical translation at the present stage and outline the most useful strategies for the translation of English scientific and technical terminology into the Ukrainian language. As to the basic methods of research, we use comparative and descriptive methods that have found practical application in the theory and practice of translation when comparing systems of different languages.

The term is defined as a word or group of words having a particular meaning, especially in a specific field. Considering the status of the term in the language system, scholars emphasize that, above all, the latter belongs to the general class of lexical units. Even then, a specific characteristic is added to it, which contrasts with the general one. The founder of the terminological school D. Lotte believes that the terms as lexemes, denoting a fixed concept, they are short, devoid of polysemy, synonymy, homonymy. However, not all terms are short and unambiguous; some also have synonyms. Thus, the ambiguity of the term can create inaccuracy in the system. The most significant features of the term are its correlation with the notion of a certain field of knowledge and the obligatory

system relations with other similar units of the terminology system, when both unambiguousness and independence from the context are considered as secondary features of the term.

Among the main difficulties in translating English terms into Ukrainian is the discrepancy in terminology, as well as the discrepancy in the lexical-grammatical, morphological and phonetic structure of these languages. The translation of scientific and technical terminology is associated with many difficulties and requires the use of appropriate translation strategies. The most common strategies for translating terms are transcription and transliteration, loan translation and descriptive translation. These methods of translation provide maximum logic, accuracy, conciseness and objectivity that constitute the universal style features of the scientific and technical field.

Keywords: translation, scientific and technical style, term, English language, Ukrainian language

УДК 659.11

СТИЛІСТИЧНІ ФІГУРИ В ТЕКСТАХ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ ЯК ЗАСІБ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНОГО ВПЛИВУ

О. І. БУГАЙОВА, керівник сектору інформаційно-методичного забезпечення
навчально-методичного відділу,
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
E-mail: kbugajova777@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2084-3457

Анотація. Тексти соціальної реклами мають здійснювати прогнозований вплив на реципієнта за допомогою використання обмеженої кількості лексичних засобів, які мають привернути його увагу своєю незвичністю, емоційністю та образністю. Цій меті підпорядковані стилістичні фігури, дослідження закономірностей використання яких буде корисним для вироблення рекомендацій стосовно доцільності вживання певних стилістичних прийомів у текстах соціальної реклами, що й зумовлює **актуальність** статті. **Мета** статті – виявити найбільш уживані в текстах соціальної реклами стилістичні фігури, які виразнюють рекламне мовлення. **Результати та висновки.** За допомогою загальнонаукових методів аналізу та синтезу було ідентифіковано такі стилістичні прийоми (це сегментація рекламного тексту; семантичні протиставлення; комунікативне мовчання; графічне кодування вербальної інформації; гра слів; повтор; засоби комічного; алюзія; діалог, полілог; віршована форма) і досліджено частотність їх використання за такими типами соціальної реклами, як: реклама гармонізації людини як члена суспільств, реклама гармонізації міжособистісних стосунків, реклама гармонізації ставлення людини до довкілля та реклама гармонізації самої людини як фізичної та духовної цінності. **Перспективи.** Оскільки в проблематиці лінгвістики тексту, зокрема й соціальної реклами, не можна виділити окремо мовний і психологічний аспекти (психічні процеси вербалізуються через мову та зумовлені впливом слова на свідомість реципієнта), а метою реклами є здійснювати прямий чи опосередкований психолінгвістичний вплив на людину, програмувати її на виконання певних дій, то результати нашого дослідження можуть бути підґрунтям для подальших наукових розробок з прагмалінгвістики рекламного тексту.